

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Δημόσια υγεία – Υγειονομικοί κανόνες για τα ζωικά υποπροϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο – Κανονισμός (ΕΚ) 1069/2009 – Άρθρο 9, στοιχείο δ', και άρθρο 10, στοιχεία α' και στ' – Κατάταξη των προϊόντων – Αποσύνθεση, αλλοίωση και ύπαρξη ξένων σωμάτων στο οικείο υλικό – Συνέπειες για την αρχική κατάταξη»

Στην υπόθεση C-836/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Gera (διοικητικό πρωτοδικείο της Gera, Γερμανία) με απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Νοεμβρίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

Toropet Ltd

κατά

Landkreis Greiz,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά, πρόεδρο τμήματος, Ν. Piçarra, D. Šváby (εισηγητή), S. Rodin και Κ. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Η. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: Α. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Toropet Ltd, εκπροσωπούμενη από τον S. Artopée, Rechtsanwalt,
- η Landkreis Greiz, εκπροσωπούμενη από τον Κ. Reiher,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη Β. Eggers και τον W. Farrell,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Μαΐου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 9, στοιχείο δ', και του άρθρου 10, στοιχεία α' και στ', του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 1774/2002 (κανονισμός για τα ζωικά υποπροϊόντα) (ΕΕ 2009, L 300, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Toropet Ltd, εταιρίας αγγλικού δικαίου που εκμεταλλεύεται εγκατάσταση μεταποίησης εντοσθίων με έδρα τη Γερμανία, και της Landkreis Greiz (περιφέρειας του Greiz, Γερμανία) σχετικά με απόφαση της τελευταίας με την οποία διατάχθηκε η απόρριψη ορισμένων ζωικών υποπροϊόντων.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός (ΕΚ) 178/2002

- 3 Ο κανονισμός (ΕΚ) 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων (ΕΕ 2002, L 31, σ. 1), προβλέπει στο άρθρο 14, παράγραφος 5, τα εξής:

«Κατά τον προσδιορισμό του κατά πόσο ένα τρόφιμο είναι ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση, δίδεται προσοχή στο κατά πόσο το εν λόγω τρόφιμο δεν μπορεί να γίνει δεκτό για ανθρώπινη κατανάλωση σύμφωνα με τη χρήση για την οποία προορίζεται, λόγω μόλυνσης προερχόμενης είτε από ξένες ουσίες είτε από άλλον παράγοντα, ή λόγω σήψης, αλλοίωσης ή αποσύνθεσης.»

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1013/2006

- 4 Το άρθρο 2, σημείο 2, του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων (ΕΕ 2006, L 190, σ. 1), ορίζει την έννοια των «επικίνδυνων αποβλήτων» παραπέμποντας στον ορισμό που δίδεται στο άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για τα επικίνδυνα απόβλητα (ΕΕ 1991, L 377, σ. 20).

Ο κανονισμός (ΕΚ) 853/2004

- 5 Το παράρτημα I του κανονισμού (ΕΚ) 853/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον καθορισμό ειδικών κανόνων υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης (ΕΕ 2004, L 139, σ. 55, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 226, σ. 22), ορίζει στα σημεία 1.9 και 8.1 τα ακόλουθα:

«1.9. “Σφάγιο”: το σώμα ζώου μετά από σφαγή και καθαρισμό.

[...]

8.1. “Προϊόντα ζωικής προέλευσης”:

- τρόφιμα ζωικής προέλευσης, στα οποία περιλαμβάνεται το μέλι και το αίμα,
- ζώντα δίθυρα μαλάκια, ζώντα εχινόδερμα, ζώντα χιτωνόζωα και ζώντα θαλάσσια γαστερόποδα που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση, και
- άλλα ζώα που προορίζονται για παρασκευή με σκοπό να προσφερθούν ζωντανά στον τελικό καταναλωτή.»

Ο κανονισμός 1069/2009

- 6 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 5, 6, 11, 29, 35, 36 και 38 του κανονισμού 1069/2009 έχουν ως εξής:

«(2) Τα ζωικά υποπροϊόντα προέρχονται κυρίως από τη σφαγή ζώων για κατανάλωση από τον άνθρωπο, από την παραγωγή προϊόντων ζωικής προέλευσης όπως τα γαλακτοκομικά, και από τη διαδικασία απόρριψης των νεκρών ζώων στα πλαίσια μέτρων ελέγχου ασθενειών. Ανεξάρτητα από την πηγή τους, αποτελούν δυνητική απειλή για τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων και το περιβάλλον. Η απειλή αυτή θα πρέπει να ελεγχθεί επαρκώς είτε κατευθύνοντας τα προϊόντα αυτά προς ασφαλείς τρόπους απόρριψης είτε χρησιμοποιώντας τα για διαφορετικούς σκοπούς, εφόσον εφαρμόζονται αυστηροί όροι οι οποίοι ελαχιστοποιούν τους πιθανούς κινδύνους για την υγεία.

[...]

- (5) Χρειάζεται ένα συνεκτικό και συνολικό πλαίσιο κοινοτικών υγειονομικών κανόνων για τη συλλογή, τη μεταφορά, τον χειρισμό, τον μετασχηματισμό, τη μεταποίηση, την αποθήκευση, τη διάθεση στην αγορά, τη διανομή, τη χρήση ή την απόρριψη των ζωικών υποπροϊόντων.
- (6) Οι γενικοί αυτοί κανόνες θα πρέπει να είναι ανάλογοι με τον κίνδυνο που παρουσιάζουν τα ζωικά υποπροϊόντα για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων όταν οι επιχειρήσεις τα χειρίζονται κατά τα διάφορα στάδια της αλυσίδας, από τη συλλογή έως τη χρήση ή την απόρριψή τους. Οι κανόνες αυτοί θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους για το περιβάλλον κατά τη διάρκεια των διαδικασιών αυτών. Το κοινοτικό πλαίσιο θα πρέπει να περιλαμβάνει υγειονομικούς κανόνες για τη διάθεση στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων του ενδοκοινοτικού εμπορίου και της εισαγωγής ζωικών υποπροϊόντων, κατά περίπτωση.

[...]

- (11) [...] Οι κύριοι στόχοι των κανόνων για τα ζωικά υποπροϊόντα, δηλαδή ο έλεγχος των κινδύνων για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, καθώς και η προστασία της ασφάλειας της τροφικής αλυσίδας των ανθρώπων και των ζώων, θα πρέπει να καθορίζονται με σαφήνεια. Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να επιτρέπουν την επίτευξη των στόχων αυτών.

[...]

- (29) Τα ζωικά υποπροϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα θα πρέπει να ταξινομούνται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου που παρουσιάζουν για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, βάσει εκτίμησης της επικινδυνότητας. Ενώ τα ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για σκοπούς άλλους εκτός της τροφικής αλυσίδας των ζώων, η χρήση τους που παρουσιάζει μικρότερο κίνδυνο θα πρέπει να επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις ασφάλειας.

[...]

- (35) [...] Οποιαδήποτε άλλα ζωικά υποπροϊόντα δεν έχουν καταταχθεί σε κάποια από τις τρεις κατηγορίες, η εξ' ορισμού κατηγοριοποίησή τους ως υλικών της κατηγορίας 2 θα πρέπει να διατηρηθεί για λόγους προφύλαξης, ιδίως για να εξασφαλιστεί ο γενικός αποκλεισμός αυτού του είδους των υλικών από την τροφική αλυσίδα των εκτρεφόμενων ζώων πλην των γουνοφόρων ζώων.

- (36) Άλλη νομοθεσία που τέθηκε σε ισχύ μετά την έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 [...], δηλαδή ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για την υγιεινή των τροφίμων [(ΕΕ 2004, L 139, σ. 1)], ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 853/2004 και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 183/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιανουαρίου 2005, περί καθορισμού των απαιτήσεων για την υγιεινή των ζωοτροφών [(ΕΕ 2005, L 35, σ. 1)], για την οποία ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1774/2002 [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 2002, για τον καθορισμό υγειονομικών κανόνων σχετικά με τα ζωικά υποπροϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο (ΕΕ 2002, L 273, σ. 1),] είναι συμπληρωματικός, αναθέτουν την κύρια ευθύνη για τη συμμόρφωση με την κοινοτική νομοθεσία που αφορά την προστασία της δημόσιας υγείας και της υγείας των ζώων στους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων και ζωοτροφών. Σύμφωνα με τη νομοθεσία αυτή, οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων των οποίων οι δραστηριότητες εμπίπτουν στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να έχουν την κύρια ευθύνη για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με τον παρόντα κανονισμό. Αυτή η υποχρέωση θα πρέπει να αποσαφηνισθεί περαιτέρω και να προσδιορισθεί όσον αφορά τα μέσα με τα οποία εξασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα, όπως είναι η ξεχωριστή συλλογή και η διοχέτευση των ζωικών υποπροϊόντων. [...]

[...]

- (38) Τα ζωικά υποπροϊόντα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνον εάν οι κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων έχουν ελαχιστοποιηθεί κατά τη διάρκεια της μεταποίησής τους και της διάθεσης στην αγορά των παραγώγων προϊόντων που παρασκευάζονται με βάση τα ζωικά υποπροϊόντα. Εάν δεν πληρούται ο όρος αυτός, τα

ζωικά υποπροϊόντα θα πρέπει να απορρίπτονται υπό συνθήκες ασφάλειας. Οι διαθέσιμες επιλογές για τη χρήση των ζωικών υποπροϊόντων των διαφόρων κατηγοριών θα πρέπει να αποσαφηνίζονται σε συνέπεια με τη λοιπή κοινοτική νομοθεσία. Εν γένει, οι εναλλακτικές δυνατότητες για κατηγορία υψηλότερου κινδύνου θα πρέπει να διατίθενται και για τις κατηγορίες χαμηλότερου κινδύνου, εκτός εάν ισχύουν ειδικές εκτιμήσεις δεδομένου του κινδύνου που χαρακτηρίζει ορισμένα ζωικά υποπροϊόντα.»

7 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1069/2009 έχει ως εξής:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται:

α) στα ζωικά υποπροϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα, τα οποία, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, απαγορεύεται να καταναλωθούν από τον άνθρωπο· [...].»

8 Το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει στα σημεία 3, 4, 10 και 11 τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

3) “προϊόντα ζωικής προέλευσης”: προϊόντα ζωικής προέλευσης, όπως ορίζονται στο σημείο 8.1 του παραρτήματος I στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 853/2004·

4) “σφάγιο”: το σφάγιο όπως ορίζεται στο σημείο 1.9 του παραρτήματος I στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 853/2004·

[...]

10) “αρμόδια αρχή”: η κεντρική αρχή κράτους μέλους, η οποία είναι αρμόδια να εξασφαλίζει την τήρηση των απαιτήσεων του παρόντος κανονισμού ή οιαδήποτε άλλη αρχή στην οποία έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα αυτή· ο ορισμός περιλαμβάνει επίσης, όπου ενδείκνυται, την αντίστοιχη αρχή τρίτης χώρας·

11) “υπεύθυνος επιχείρησης”: τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία έχουν υπό τον έλεγχό τους ζωικά υποπροϊόντα ή παράγωγα προϊόντα τους, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορέων, των εμπόρων και των χρηστών».

9 Το άρθρο 4 του κανονισμού 1069/2009, με τίτλο «Αρχικό σημείο της αλυσίδας παρασκευής και υποχρεώσεις», ορίζει στις παραγράφους 1 έως 3 τα εξής:

«1. Μόλις οι υπεύθυνοι επιχείρησης παρ[αγ]άγουν ζωικά υποπροϊόντα ή παράγωγα προϊόντα που εμπίπτουν στο πεδίο του παρόντος κανονισμού, τα εντοπίζουν και εξασφαλίζουν ότι αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό (αρχικό σημείο).

2. Οι υπεύθυνοι επιχείρησης εξασφαλίζουν σε όλα τα στάδια της συλλογής, μεταφοράς, χειρισμού, επεξεργασίας, μετασχηματισμού, μεταποίησης, αποθήκευσης, διάθεσης στην αγορά, διανομής, χρήσης και απόρριψης εντός των υπό τον έλεγχό τους επιχειρήσεων ότι τα ζωικά υποπροϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα ικανοποιούν τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού οι οποίες σχετίζονται με τις δραστηριότητές τους.

3. Τα κράτη μέλη παρακολουθούν και επαληθεύουν ότι οι σχετικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού ικανοποιούνται από τους υπευθύνους επιχειρήσεων καθ' όλο το μήκος της αλυσίδας των ζωικών υποπροϊόντων και παραγώγων προϊόντων, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2. Προς τούτο, διατηρούν σύστημα επισήμων ελέγχων σύμφωνα με τη σχετική κοινοτική νομοθεσία.»

- 10 Το άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού, με τίτλο «Κατηγοριοποίηση των ζωικών υποπροϊόντων και των παραγώγων προϊόντων», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Τα ζωικά υποπροϊόντα κατηγοριοποιούνται σε ειδικές κατηγορίες ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου που παρουσιάζουν για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, σύμφωνα με τους καταλόγους που καθορίζονται στα άρθρα 8, 9 και 10.»

- 11 Το άρθρο 8 του κανονισμού αυτού, με τίτλο «Υλικά της κατηγορίας 1», προβλέπει στο στοιχείο ζ' τα εξής:

«Τα υλικά της κατηγορίας 1 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα ζωικά υποπροϊόντα:

[...]

ζ) μείγματα υλικών της κατηγορίας 1 με υλικά είτε της κατηγορίας 2 είτε της κατηγορίας 3 ή και των δύο κατηγοριών.»

- 12 Το άρθρο 9 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υλικά της κατηγορίας 2», προβλέπει στα στοιχεία δ' και η' τα εξής:

«Τα υλικά της κατηγορίας 2 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα ζωικά υποπροϊόντα:

[...]

δ) προϊόντα ζωικής προέλευσης τα οποία έχουν κριθεί ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο λόγω της παρουσίας ξένων σωμάτων στα προϊόντα αυτά·

[...]

η) ζωικά υποπροϊόντα, πλην των υλικών της κατηγορίας 1 ή των υλικών της κατηγορίας 3.»

- 13 Το άρθρο 10 του κανονισμού 1069/2009, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υλικά της κατηγορίας 3», προβλέπει στα στοιχεία δ' και στ' τα εξής:

«Τα υλικά της κατηγορίας 3 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα ζωικά υποπροϊόντα:

α) σφάλγια και μέρη σφαγέντων ζώων ή, στην περίπτωση θηραμάτων, πτώματα ή μέρη ζώων που έχουν θανατωθεί, και τα οποία είναι κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, αλλά δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο για εμπορικούς λόγους·

[...]

στ) προϊόντα ζωικής προέλευσης ή είδη διατροφής που περιέχουν προϊόντα ζωικής προέλευσης τα οποία δεν προορίζονται πλέον για κατανάλωση από τον άνθρωπο είτε για εμπορικούς λόγους είτε λόγω προβλημάτων στην παρασκευή ή ελαττωμάτων στη συσκευασία ή άλλων ελαττωμάτων τα οποία δεν δημιουργούν κινδύνους για τη δημόσια υγεία ή την υγεία των ζώων·

[...]».

- 14 Το άρθρο 14 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Απόρριψη και χρήση υλικών της κατηγορίας 3», έχει ως εξής:

«Τα υλικά της κατηγορίας 3:

- α) απορρίπτονται ως απόβλητα μέσω αποτέφρωσης με ή χωρίς εκ των προτέρων μεταποίηση·
- β) ανακτώνται ή απορρίπτονται μέσω συναποτέφρωσης με ή χωρίς εκ των προτέρων μεταποίηση, εάν τα υλικά της κατηγορίας 3 είναι απόβλητα·
- γ) απορρίπτονται σε εγκεκριμένο χώρο υγειονομικής ταφής, έπειτα από μεταποίηση·
- δ) μεταποιούνται, εκτός εάν πρόκειται για υλικά της κατηγορίας 3 που έχουν αλλάξει λόγω αποσύνθεσης ή αλλοίωσης τόσο ώστε να παρουσιάζουν μέσω του μεταποιημένου προϊόντος απαράδεκτο κίνδυνο για τη δημόσια υγεία ή την υγεία των ζώων, [...]

[...]».

- 15 Το άρθρο 24 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Έγκριση εγκαταστάσεων ή μονάδων», ορίζει τα εξής:

«1. Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων εξασφαλίζουν ότι οι εγκαταστάσεις ή μονάδες υπό τον έλεγχό τους εγκρίνονται από την αρμόδια αρχή, οσάκις αυτές οι εγκαταστάσεις ή μονάδες εκτελούν μία ή περισσότερες των εξής δραστηριοτήτων:

- α) μεταποίηση ζωικών υποπροϊόντων με αποστείρωση υπό πίεση, με μεθόδους μεταποίησης από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 15 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο β) ή με εγκεκριμένες σύμφωνα με το άρθρο 20 εναλλακτικές μεθόδους·

[...]

- ζ) χειρισμός ζωικών υποπροϊόντων μετά τη συλλογή τους μέσω πράξεων όπως ταξινόμηση, τεμαχισμός, ψύξη, κατάψυξη, αλάτισμα, αφαίρεση δορών και δερμάτων ή ειδικού υλικού κινδύνου·

[...]».

- 16 Το άρθρο 25 του ίδιου κανονισμού, με τίτλο «Γενικές απαιτήσεις υγιεινής», ορίζει στην παράγραφο 1, στοιχείο ε', τα εξής:

«Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων εξασφαλίζουν ότι οι εγκαταστάσεις ή μονάδες υπό τον έλεγχό τους που εκτελούν τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο άρθρο 24 παράγραφος 1 στοιχεία α) και η):

[...]

ε) έχουν κατάλληλες διευθετήσεις για το πλύσιμο και την απολύμανση δοχείων και οχημάτων εν λειτουργία προς αποφυγή κινδύνων μόλυνσης.»

- 17 Το άρθρο 28 του κανονισμού 1069/2009, με τίτλο «Εσωτερικοί έλεγχοι», ορίζει τα εξής:

«Οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων οργανώνουν, εφαρμόζουν και διατηρούν εσωτερικούς ελέγχους στις εγκαταστάσεις ή μονάδες τους με σκοπό την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τον παρόντα κανονισμό. Εξασφαλίζουν ότι ουδέν ζωικό υποπροϊόν ή παράγωγο προϊόν, για το οποίο υπάρχει υπόνοια ή έχει ευρεθεί ότι δεν συμμορφούται προς τον παρόντα κανονισμό φεύγει από την εγκατάσταση ή μονάδα, εκτός εάν προορίζεται προς απόρριψη.»

Ο κανονισμός (ΕΕ) 142/2011

- 18 Το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΕ) 142/2011 της Επιτροπής, της 25ης Φεβρουαρίου 2011, για την εφαρμογή του κανονισμού 1069/2009 και για την εφαρμογή της οδηγίας 97/78/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένα δείγματα και τεμάχια που εξαιρούνται από κτηνιατρικούς ελέγχους στα σύνορα οι οποίοι αναφέρονται στην εν λόγω οδηγία (ΕΕ 2011, L 54, σ. 1), ορίζει στο κεφάλαιο I, τμήμα 4, σημείο 3, τα εξής:

«Εκτός από τους γενικούς όρους του τμήματος 1, ισχύουν και οι ακόλουθες απαιτήσεις:

[...]

3. Οι μονάδες μεταποίησης υλικών της κατηγορίας 3 πρέπει να διαθέτουν εγκατάσταση για τον έλεγχο της παρουσίας ξένων σωμάτων, όπως υλικών συσκευασίας ή μεταλλικών τεμαχίων, στα ζωικά υποπροϊόντα ή παράγωγα προϊόντα, αν μεταποιούν υλικά που προορίζονται για ζωοτροφές. Τα εν λόγω ξένα σώματα πρέπει να απομακρύνονται πριν ή κατά τη διάρκεια της μεταποίησης.»

Το γερμανικό δίκαιο

Ο νόμος περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων

- 19 Ο Tierische Nebenprodukte-Beseitigungsgesetz (νόμος περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων), της 25ης Ιανουαρίου 2004 (BGBl. 2004 I, σ. 82), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (BGBl. 2016 I, σ. 1966) (στο εξής: νόμος περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων), προβλέπει στο άρθρο 1, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», τα εξής:

«Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η θέση σε εφαρμογή του [κανονισμού 1069/2009], καθώς και των άμεσης εφαρμογής νομικών πράξεων της Κοινότητας ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες θεσπίστηκαν βάσει ή κατ' εφαρμογήν του κανονισμού αυτού.»

- 20 Το άρθρο 3 του νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων, με τίτλο «Υποχρέωση απορρίψεως», έχει ως εξής:

«1. Όταν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1,

- 1) τα ζωικά υποπροϊόντα κατηγορίας 1 κατά την έννοια του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009,
- 2) τα ζωικά υποπροϊόντα κατηγορίας 2 κατά την έννοια του άρθρου 9 του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009, με εξαίρεση την υγρή κοπριά, το γκουανό, το περιεχόμενο του πεπτικού συστήματος, το γάλα, τα γαλακτοκομικά προϊόντα, το πρωτόγαλα καθώς και τα αυγά και τα προϊόντα με βάση τα αυγά, ή

- 3) τα παράγωγα ζωικών υποπροϊόντων που παρατίθενται στα σημεία 1 ή 2

πρέπει να ανακτώνται, να συλλέγονται, να προσδιορίζονται, να μεταφέρονται, να αποθηκεύονται, να τυγχάνουν επεξεργασίας, να μεταποιούνται, να χρησιμοποιούνται ή να απορρίπτονται, η αρμόδια αρχή καθορίζει τις προϋποθέσεις ανακτήσεως, συλλογής, προσδιορισμού, μεταφοράς, αποθηκεύσεως, επεξεργασίας, μεταποίησεως, χρήσεως και απορρίψεως. Η αρμόδια αρχή οφείλει να ανακτά, να συλλέγει, να προσδιορίζει, να μεταφέρει, να επεξεργάζεται, να μεταποιεί, να χρησιμοποιεί ή να απορρίπτει

- 1) τα ζωικά υποπροϊόντα κατηγορίας 1,

- 2) τα ζωικά υποπροϊόντα κατηγορίας 2, με εξαίρεση την υγρή κοπριά, το γκουανό, το περιεχόμενο του πεπτικού συστήματος, το γάλα, τα γαλακτοκομικά προϊόντα, το πρωτόγαλα καθώς και τα αυγά και τα προϊόντα με βάση τα αυγά, και

- 3) τα παράγωγα ζωικών υποπροϊόντων που παρατίθενται στα σημεία 1 ή 2

που παράγονται στην εδαφική της περιφέρεια, σύμφωνα με τις νομικές πράξεις άμεσης εφαρμογής του άρθρου 1 του παρόντος νόμου και με τις διατάξεις που θεσπίζονται προς εκτέλεσή του. Μέχρι την ανάκτησή τους από την αρμόδια αρχή, οι υποχρεώσεις των ιδιοκτητών να προσδιορίζουν, να μεταφέρουν και να αποθηκεύουν τα ζωικά υποπροϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα τους, όπως αυτές προβλέπονται από τις διατάξεις των νομικών πράξεων άμεσης εφαρμογής του άρθρου 1, παραμένουν αμετάβλητες. Η αρμόδια αρχή μπορεί να απευθύνεται σε

τρίτους προκειμένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη δεύτερη περίοδο της παρούσας διατάξεως. Η δεύτερη περίοδος εφαρμόζεται επίσης στα νεκρά άγρια ζώα, εφόσον η αρμόδια αρχή έχει διατάξει τη χρήση, τη μεταποίηση ή την απόρριψή τους για λόγους που συνδέονται με την καταπολέμηση των ζωικών ασθενειών.

2. Η δεύτερη περίοδος της παραγράφου 1 δεν εφαρμόζεται όταν τα ζωικά υποπροϊόντα και τα σχετικά παράγωγα προϊόντα προορίζονται για την παρασκευή ζωοτροφών και παράγωγων προϊόντων που παρατίθενται στα άρθρα 33 και 36 του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009 και τα ζωικά υποπροϊόντα και τα σχετικά παράγωγα προϊόντα έχουν συλλεγεί, προσδιοριστεί, μεταφερθεί, αποθηκευτεί, υποστεί επεξεργασία, μεταποιηθεί ή χρησιμοποιηθεί από υπευθύνους επιχειρήσεων, εγκαταστάσεις ή βιομηχανικές μονάδες που έχουν καταχωριστεί σύμφωνα με το άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009 ή έχουν εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009.

3. Όσον αφορά τα ζωικά υποπροϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα που παρατίθενται στην πρώτη περίοδο της παραγράφου 1, η αρμόδια αρχή μπορεί να μεταβιβάσει εν όλω ή εν μέρει σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που εκμεταλλεύεται εγκατάσταση μεταποίησης ή μονάδα αποτέφρωσης ή συναποτέφρωσης, με τη συγκατάθεσή του, την υποχρέωση ανάκτησης, συλλογής, ταυτοποίησης, μεταφοράς, αποθήκευσης, επεξεργασίας, μεταποίησης, χρήσης ή απόρριψης των ζωικών υποπροϊόντων ή παράγωγων προϊόντων, υπό την προϋπόθεση ότι:

- 1) τούτο δεν προσκρούει σε κανένα υπέρτερο δημόσιο συμφέρον,
- 2) η εγκατάσταση μεταποίησης ή η μονάδα αποτέφρωσης ή συναποτέφρωσης ικανοποιεί τις απαιτήσεις της συγκεκριμένης μεθόδου μεταποίησης, όπως αυτές ορίζονται στα άρθρα 6, 8 και 9 του κανονισμού (ΕΕ) 142/2011 της Επιτροπής, της 25ης Φεβρουαρίου 2011, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1069/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την εφαρμογή της οδηγίας 97/78/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένα δείγματα και τεμάχια που εξαιρούνται από κτηνιατρικούς ελέγχους στα σύνορα οι οποίοι αναφέρονται στην εν λόγω οδηγία (ΕΕ 2011, L 54, σ. 1), όπως ενημερώθηκε, και
- 3) εξασφαλίζεται η τήρηση των λοιπών διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009, των νομικών πράξεων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του, του παρόντος νόμου και των διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει αυτού.

Σε περίπτωση μερικής μεταβίβασης, η μεταβίβαση αυτή μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι η εγκατάσταση μεταποίησης ή η μονάδα αποτέφρωσης ή συναποτέφρωσης ανακτά, συλλέγει, προσδιορίζει, μεταφέρει, αποθηκεύει, επεξεργάζεται, μεταποιεί, χρησιμοποιεί ή απορρίπτει τα ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δημιουργούνται σε συγκεκριμένη περιοχή, εφόσον το απαιτεί το δημόσιο συμφέρον.

4. Η αρμόδια αρχή μπορεί να υποχρεώσει μια εγκατάσταση μεταποίησης ή μια μονάδα αποτέφρωσης ή μια μονάδα συναποτέφρωσης να δέχονται προσωρινώς, έναντι εύλογης αμοιβής, συνυπολογιζομένων των δαπανών και των προϊόντων, την από κοινού χρήση της εγκατάστασης ή της μονάδας με σκοπό τη μεταποίηση ή την απόρριψη των ζωικών υποπροϊόντων ή των παράγωγων προϊόντων που παρατίθενται στην πρώτη περίοδο της παραγράφου 1, τα οποία δημιουργούνται εκτός της ζώνης αρμοδιότητας της εγκατάστασης μεταποίησης ή της μονάδας αποτέφρωσης ή συναποτέφρωσης, εφόσον τούτο είναι εύλογο και εφόσον τα ζωικά υποπροϊόντα

ή τα παράγωγα προϊόντα δεν μπορούν να μεταποιηθούν σε ένα χρήσιμο προϊόν ή να απορριφθούν με άλλο τρόπο ή εφόσον το κόστος για μια τέτοια αξιοποίηση είναι σημαντικό. Αν δεν είναι δυνατή η επίτευξη συμφωνίας περί της ανάλογης αμοιβής, αυτή καθορίζεται από την αρμόδια αρχή.»

- 21 Το άρθρο 12 του νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων, με τίτλο «Έλεγχος», ορίζει τα εξής:

«(1) Η τήρηση των διατάξεων των νομικών πράξεων άμεσης εφαρμογής του άρθρου 1, η τήρηση των διατάξεων του παρόντος νόμου και των κανονιστικών αποφάσεων που εκδίδονται δυνάμει αυτού, καθώς και των εκτελεστών εντολών που εκδίδονται σύμφωνα με τις νομικές πράξεις άμεσης εφαρμογής οι οποίες παρατίθενται στο άρθρο 1, στον παρόντα νόμο ή σε κανονιστική πράξη εκδιδόμενη δυνάμει του νόμου αυτού, ελέγχονται από την αρμόδια αρχή και, στον τομέα της Bundeswehr [του ομοσπονδιακού στρατού], από τις υπηρεσίες που ορίζει το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Άμυνας.

(2) Η αρμόδια αρχή μπορεί να εκδίδει, κατά περίπτωση, τις αναγκαίες εντολές για την τήρηση των διατάξεων των πράξεων άμεσης εφαρμογής του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, καθώς και των κανονιστικών αποφάσεων που εκδίδονται δυνάμει αυτού. Η διάταξη αυτή έχει επίσης εφαρμογή μετά την καταχώριση που προβλέπεται το άρθρο 23 του κανονισμού [...] 1069/2009 ή μετά την έγκριση δυνάμει του άρθρου 24 του κανονισμού [...] 1069/2009.»

Ο νόμος του ομόσπονδου κράτους της Θουριγγίας περί εφαρμογής του ομοσπονδιακού νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων

- 22 Ο Thüringer Ausführungsgesetz zum Tierische Nebenprodukte-Beseitigungsgesetz (νόμος του ομόσπονδου κράτους της Θουριγγίας περί εφαρμογής του ομοσπονδιακού νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων), της 10ης Ιουνίου 2005 (Thür GVBl. 2005, σ. 224), ορίζει στο άρθρο 2, με τίτλο «Υπεύθυνοι για τη μεταποίηση και την απόρριψη ζωικών υποπροϊόντων των κατηγοριών 1 και 2»:

«(1) Οι περιφέρειες και οι πόλεις-περιφέρειες είναι αρμόδιοι οργανισμοί δημοσίου δικαίου (υπεύθυνοι για την απόρριψη) κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων. Εκπληρώνουν την αποστολή τους αυτή στο πλαίσιο της αυτοδιοικήσεως.

(2) Για την εκπλήρωση της αποστολής αυτής, οι οργανισμοί που είναι αρμόδιοι για την απόρριψη των αποβλήτων οι οποίοι παρατίθενται στην παράγραφο 1 μπορούν να συνιστούν ένωση οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως. Οι σχετικές λεπτομέρειες λειτουργίας καθορίζονται από το καταστατικό τους. Μόνον αυτός ο υπεύθυνος για την απόρριψη αποβλήτων οργανισμός επιφορτίζεται με την εκπλήρωση της εν λόγω αποστολής μέσω της ως άνω ενώσεως.»

- 23 Το άρθρο 3 του νόμου του ομόσπονδου κράτους της Θουριγγίας περί εφαρμογής του ομοσπονδιακού νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων, με τίτλο «Ζώνες αρμοδιότητας», έχει ως εξής:

«(1) Το αρμόδιο για κτηνιατρικά ζητήματα υπουργείο καθορίζει με κανονιστική πράξη, σε συνεννόηση με τους αρμόδιους για την απόρριψη οργανισμούς, τις ζώνες εντός των οποίων οι εν λόγω οργανισμοί οφείλουν να ανακτούν, να συλλέγουν, να μεταφέρουν, να επεξεργάζονται, να μεταποιούν ή να απορρίπτουν τα ζωικά υποπροϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 3,

παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του νόμου περί διαθέσεως ζωικών υποπροϊόντων. Συναφώς, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα της προστασίας από τις ασθένειες των ζώων, η παραγωγή των ζωικών υποπροϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων, οι συνθήκες κυκλοφορίας και η δυναμικότητα των εργοστασίων μεταποίησης.

(2) Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, το αρμόδιο για κτηνιατρικά ζητήματα υπουργείο μπορεί να επιτρέψει την επεξεργασία, τη μεταποίηση ή την απόρριψη των ζωικών υποπροϊόντων που παρατίθενται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων σε μονάδες μεταποίησης ή σε εγκαταστάσεις αποτέφρωσης ή συναποτέφρωσης εκτός της περιοχής αρμοδιότητας που έχει καθοριστεί σύμφωνα με την παράγραφο 1.»

Η κανονιστική απόφαση της Θουριγγίας σχετικά με τις ζώνες αρμοδιότητας που εκδόθηκε δυνάμει του ομοσπονδιακού νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων

- 24 Η Thüringer Verordnung über die Einzugsbereiche nach dem Tierische Nebenprodukte-Beseitigungsgesetz (κανονιστική απόφαση της Θουριγγίας για τις ζώνες αρμοδιότητας που εκδόθηκε δυνάμει του ομοσπονδιακού νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων), της 11ης Οκτωβρίου 2005 (Thür GVBl. 2005, σ. 355), προβλέπει στο άρθρο 1 τα εξής:

«Η ζώνη αρμοδιότητας της εγκατάστασης μεταποίησης που βρίσκεται στο Elxleben, στην περιφέρεια Sömmerda, εκτείνεται, όσον αφορά τα υλικά που διαλαμβάνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του [νόμου περί απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων], ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, στο σύνολο του εδάφους του ομόσπονδου κράτους.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 25 Η Toropet λειτουργεί στη Γερμανία εγκατάσταση που έχει λάβει έγκριση βάσει του κανονισμού 1069/2009 ως ενδιάμεση εγκατάσταση για υλικά της κατηγορίας 3, κατά την έννοια του άρθρου 10 του κανονισμού αυτού, έχει δε επίσης καταχωριστεί ως μεταφορέας ζωικών υποπροϊόντων. Ωστόσο, η εταιρία αυτή δεν επιτρέπεται να χειρίζεται υλικά των κατηγοριών 1 και 2, κατά την έννοια των άρθρων 8 και 9 του κανονισμού. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της, η Toropet μεταποιεί και εμπορεύεται εντόσθια ζώων, διαθέτοντάς τα, μεταξύ άλλων, σε παραγωγούς ζωοτροφών, σε επιχειρήσεις ανακύκλωσης ζωικών λιπών και σε μονάδες παραγωγής βιοαερίου.
- 26 Στις 23 Ιανουαρίου 2018, μετά από διοικητικό έλεγχο στην εν λόγω ενδιάμεση εγκατάσταση, η περιφέρεια του Greiz εντόπισε μύκητες, σήψη και ξένα σώματα, όπως κομμάτια γύψου, υπολείμματα πλαστικού και πριονίδια, σε 38 παλετοκιβώτια που περιείχαν ζωικά υποπροϊόντα κατηγορίας 3. Για τον λόγο αυτόν, η περιφέρεια του Greiz ανακατέταξε τα σχετικά υλικά στην κατηγορία 2 και διέταξε την άμεση απόρριψη των 38 παλετοκιβωτίων μέσω διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης με την παρέμβαση τρίτου, που έλαβε χώρα αυθημερόν. Τα σχετικά έξοδα, ύψους 2 346,17 ευρώ, καταλογίστηκαν σε βάρος της Toropet.
- 27 Η ως άνω αναγκαστική εκτέλεση επιβεβαιώθηκε με απόφαση της περιφέρειας του Greiz της 25ης Ιανουαρίου 2018, με την οποία η περιφέρεια διευκρίνισε ότι, λόγω των ως άνω στοιχείων, τα υλικά αυτά δεν μπορούσαν πλέον να καταταγούν στην κατηγορία 3, αλλά έπρεπε να καταταγούν

στην κατηγορία 2. Ωστόσο, δεν επιτρεπόταν ούτε στην Toropet ούτε στον εμπορικό εταίρο της, ο οποίος όφειλε να αναλάβει τη μεταποίηση των υλικών αυτών, να χειρίζονται υλικά της κατηγορίας 2. Επιπροσθέτως, μέχρις ότου βρεθεί συμβιβαστική λύση στη διαφορά, τα επίμαχα υλικά δεν μπορούσαν να αποθηκευτούν επιτόπου ελλείψει χωριστού χώρου ψύξης.

- 28 Στις 9 Οκτωβρίου 2018 η Toropet άσκησε προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Gera (διοικητικού πρωτοδικείου της Gera, Γερμανία) με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως της 25ης Ιανουαρίου 2018.
- 29 Στο πλαίσιο της προσφυγής της, η Toropet προσάπτει στην περιφέρεια του Greiz ότι εσφαλμένα κατέταξε εκ νέου τα επίμαχα υλικά στην κατηγορία 2 χωρίς να προβεί σε επιστημονική εξέταση. Αμφισβητεί το βάσιμο της εκτίμησης κατά την οποία τα επίμαχα υλικά είχαν αλλοιωθεί, είχαν υποστεί σήψη ή είχαν μύκητες. Η Toropet θεωρεί ότι το κριτήριο που χρησιμοποίησαν τόσο οι κτηνίατροι όσο και η περιφέρεια του Greiz, δηλαδή εκείνο της δυνατότητας κατανάλωσης από τον άνθρωπο, βαίνει πέραν των ορίων των διατάξεων του άρθρου 10 του κανονισμού 1069/2009.
- 30 Η Toropet επισημαίνει ότι από το άρθρο 14, στοιχείο δ', του κανονισμού αυτού προκύπτει ότι η αποσύνθεση και η αλλοίωση των ζωικών υποπροϊόντων δεν δικαιολογεί νέα κατάταξη σε χαμηλότερη κατηγορία, διότι είναι δυνατή η κατά το άρθρο 14, στοιχείο β', του κανονισμού αξιοποίηση («ανάκτηση»), ενώ η απόρριψη δεν είναι πάντοτε αναγκαία. Κατά την Toropet, τα επίμαχα ζωικά υποπροϊόντα μπορούν να εμπίπτουν στο άρθρο 10, στοιχείο στ', του κανονισμού, δεδομένου ότι η εν λόγω διάταξη εξαιρεί μόνον τα προϊόντα που ενέχουν σοβαρούς κινδύνους λόγω ασθενειών των ζώων. Κατ' αυτήν, όμως, το αλλοιωμένο από μύκητες ή σήψη κρέας δεν συνιστά τέτοιο κίνδυνο. Όσον αφορά την ύπαρξη ξένων σωμάτων εντός των συγκεκριμένων υλικών, όπως τα κομμάτια γύψου, τα υπολείμματα πλαστικού και τα πριονίδια, τούτο δεν μπορεί να συνεπάγεται εκ νέου κατάταξη, εφόσον οι ουσίες αυτές είναι δυνατόν απλώς να διαχωριστούν από τα σχετικά υλικά με μηχανικά μέσα.
- 31 Η εταιρία προβάλλει, ειδικότερα, ότι, δεδομένου ότι τα υλικά της κατηγορίας 3 δεν προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση, δεν ασκεί επιρροή το αν τα υλικά αυτά είναι κατάλληλα ή όχι για τέτοια κατανάλωση.
- 32 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι τα επίμαχα ζωικά υποπροϊόντα αφορούσαν κυρίως υλικά τα οποία είχαν αρχικώς καταταγεί στην κατηγορία 3 βάσει είτε του άρθρου 10, στοιχείο α', του κανονισμού 1069/2009, το οποίο καλύπτει τα σφάγια και τα μέρη σφαγέντων ζώων τα οποία είναι κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο αλλά δεν προορίζονται για τέτοια κατανάλωση, είτε του άρθρου 10, στοιχείο στ', του κανονισμού, στο οποίο εμπίπτουν τα προϊόντα ζωικής προέλευσης ή είδη διατροφής που περιέχουν τέτοια προϊόντα, τα οποία δεν προορίζονται πλέον για κατανάλωση από τον άνθρωπο για εμπορικούς ή άλλους λόγους που δεν δημιουργούν κινδύνους για τη δημόσια υγεία.
- 33 Κατά το ως άνω δικαστήριο, η αποσύνθεση και η αλλοίωση καθιστούν καταρχήν τα υλικά της κατηγορίας 3 ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο και δημιουργούν κίνδυνο για την υγεία των ανθρώπων και των ζώων. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, επομένως, αν τέτοιες μεταβολές πρέπει να συνεπάγονται εκ νέου κατάταξη των σχετικών υλικών σε διαφορετική κατηγορία.
- 34 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο κύριος σκοπός του κανονισμού 1069/2009, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 11 καθώς και το άρθρο 1 αυτού, συνίσταται στον έλεγχο των κινδύνων για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων και στη διαφύλαξη της ασφάλειας

της τροφικής αλυσίδας των ανθρώπων και των ζώων. Συνεπώς, η επικινδυνότητα δεν περιορίζεται στην υγεία των ανθρώπων. Το άρθρο 14, στοιχείο δ', του κανονισμού τονίζει, εξάλλου, ότι η αποσύνθεση και η αλλοίωση συνεπάγονται κινδύνους για τη δημόσια υγεία ή την υγεία των ζώων.

- 35 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το άρθρο 14, στοιχείο δ', του κανονισμού 1069/2009 ενδέχεται να εμποδίζει την τροποποίηση της αρχικής κατάταξης των σχετικών υλικών, μετά από αποσύνθεση ή αλλοίωση αυτών. Συγκεκριμένα, κατά το ως άνω δικαστήριο, μπορεί να συναχθεί από τη διάταξη αυτή ότι η αποσύνθεση και η αλλοίωση επηρεάζουν, καταρχήν, όχι την κατάταξη αλλά μόνον τη χρήση των υλικών της κατηγορίας 3. Κατά το ως άνω δικαστήριο, μολονότι αποκλείεται η χρήση των υλικών αυτών για την παραγωγή ζωοτροφών βάσει του άρθρου 14, στοιχείο δ', του ως άνω κανονισμού, ωστόσο, τα υλικά αυτά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς, για παράδειγμα με την αξιοποίησή τους («ανάκτηση») μέσω συναποτέφρωσης, σύμφωνα με το άρθρο 14, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού.
- 36 Επίσης, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς την ερμηνεία του άρθρου 9, στοιχείο δ', του κανονισμού 1069/2009. Ειδικότερα, βάσει της διατάξεως αυτής, τα υλικά που έχουν κριθεί ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο λόγω της υπάρξεως ξένων σωμάτων πρέπει να κατατάσσονται στην κατηγορία 2. Ωστόσο, από το κεφάλαιο I, τμήμα 4, σημείο 3, του παραρτήματος IV του κανονισμού 142/2011 προκύπτει ότι η ύπαρξη ξένων σωμάτων δεν αρκεί για την κατάταξη των σχετικών υλικών στην κατηγορία 2, καθόσον η κανονιστική ρύθμιση απαιτεί οι μονάδες μεταποίησης των υλικών κατηγορίας 3 να έχουν εγκαταστάσεις που να παρέχουν τη δυνατότητα εντοπισμού των ξένων αυτών σωμάτων, τα οποία πρέπει να αφαιρούνται πριν από ή κατά τη μεταποίηση. Επιπροσθέτως, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η αποτροπή του κινδύνου υπάρξεως ξένων σωμάτων είναι κρίσιμο στοιχείο όταν υλικά της κατηγορίας 3 δεν προορίζονται για μεταποίηση σε ζωοτροφή, αλλά για αποτέφρωση ή για χρησιμοποίηση στην παραγωγή βιοντίζελ.
- 37 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Gera (διοικητικό πρωτοδικείο της Gera) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει το άρθρο 10, στοιχείο α', του [κανονισμού 1069/2009] την έννοια ότι η ευνοϊκότερη αρχική κατάταξη υλικών ως υλικών της κατηγορίας 3 παύει να ισχύει όταν λόγω αποσύνθεσης ή αλλοίωσης αυτά καθίστανται ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο;
 - 2) Έχει το άρθρο 10, στοιχείο στ', του [κανονισμού 1069/2009] την έννοια ότι η ευνοϊκότερη αρχική κατάταξη ως υλικών της κατηγορίας 3 προϊόντων ζωικής προέλευσης ή τροφίμων που περιέχουν προϊόντα ζωικής προέλευσης παύει να ισχύει όταν λόγω μεταγενέστερων διαδικασιών αποσύνθεσης ή αλλοίωσής τους προκύπτει κίνδυνος για τη δημόσια υγεία ή την υγεία των ζώων;
 - 3) Πρέπει η ρύθμιση του άρθρου 9, στοιχείο δ', του [κανονισμού 1069/2009] να ερμηνευθεί στενά υπό την έννοια ότι υλικά αναμειγμένα με ξένα σώματα όπως τα πριονίδια πρέπει να κατατάσσονται ως υλικά της κατηγορίας 2 μόνον όταν πρόκειται για υλικά που θα μεταποιηθούν και προορίζονται για ζωοτροφή;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 38 Με τα τρία ερωτήματά του, που πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 10, στοιχεία α' και στ', του κανονισμού 1069/2009 έχει την έννοια ότι τα ζωικά υποπροϊόντα που είχαν αρχικώς καταταγεί ως υλικά κατηγορίας 3, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, και έχουν υποστεί αποσύνθεση ή αλλοίωση ή έχουν αναμειχθεί με ξένα σώματα, όπως κομμάτια γύψου ή πριονίδια, οπότε δεν είναι πλέον κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο ή/και δεν είναι απαλλαγμένα από κάθε κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή την υγεία των ζώων, δεν ανταποκρίνονται στο επίπεδο κινδύνου που συνδέεται με την εν λόγω κατάταξη και πρέπει, κατά συνέπεια, να ανακαταταγούν σε χαμηλότερη κατηγορία.
- 39 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα αυτά, πρέπει σε ένα πρώτο στάδιο να διευκρινιστεί ο τρόπος κατατάξεως ενός ζωικού υποπροϊόντος σε μια δεδομένη κατηγορία πριν εξεταστεί, σε ένα δεύτερο στάδιο, αν μια τέτοια κατάταξη είναι μόνιμη ή αν ένα ζωικό υποπροϊόν μπορεί να καταταγεί σε άλλη κατηγορία είτε λόγω αποσύνθεσης ή αλλοίωσης είτε λόγω αναμείξεώς του με ξένα σώματα, μετά την αρχική κατάταξή του.
- 40 Πρώτον, όσον αφορά τον τρόπο κατατάξεως ενός ζωικού υποπροϊόντος σε συγκεκριμένη κατηγορία, σημειώνεται ότι η κατάταξη ζωικών υποπροϊόντων και παραγώγων προϊόντων διέπεται από τον τίτλο I, κεφάλαιο I, τμήμα 4, του κανονισμού 1069/2009, το οποίο περιλαμβάνει τα άρθρα 7 έως 10 αυτού.
- 41 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, τα ζωικά υποπροϊόντα κατηγοριοποιούνται σε ειδικές κατηγορίες με κριτήριο το επίπεδο κινδύνου που παρουσιάζουν για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων. Ειδικότερα, ο εν λόγω κανονισμός προβλέπει τρεις κατηγορίες, σύμφωνα με τα άρθρα 8, 9 και 10 αυτού, οι οποίες καλύπτουν, αντιστοίχως, τα υλικά των κατηγοριών 1, 2, και 3, τα δε ζωικά υποπροϊόντα πρέπει κατ' ανάγκην να εμπίπτουν σε μία από τις τρεις αυτές κατηγορίες. Ως εκ τούτου, εμπίπτουν στην κατηγορία 3 τα υλικά που θεωρούνται από τον νομοθέτη της Ένωσης ως υλικά χαμηλού κινδύνου, ενώ τα υλικά των κατηγοριών 1 και 2 ενέχουν υψηλό κίνδυνο για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, τα δε υλικά της κατηγορίας 1 είναι αυτά που ενέχουν τον υψηλότερο κίνδυνο.
- 42 Πρώτον, από το γράμμα του άρθρου 9, στοιχείο η', του κανονισμού 1069/2009 προκύπτει ότι ο κατάλογος των υλικών της κατηγορίας 2 περιλαμβάνει τα ζωικά υποπροϊόντα πλην των υλικών των κατηγοριών 1 ή 3, οπότε τα μη υπαγόμενα σε άλλη κατηγορία υλικά εμπίπτουν στην κατηγορία 2. Επιπλέον, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 62 των προτάσεών του, με βάση την αιτιολογική σκέψη 35 του κανονισμού 1069/2009, κατά την οποία κάθε ζωικό υποπροϊόν που δεν εμπίπτει σε καμία από τις τρεις κατηγορίες θα πρέπει να θεωρείται εξ ορισμού ότι συνιστά υλικό κατηγορίας 2, το άρθρο 9, στοιχείο η', του κανονισμού αυτού πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως υπό την έννοια ότι καλύπτει κάθε ζωικό υποπροϊόν που δεν έχει καταταγεί σε άλλη κατηγορία.
- 43 Εξ αυτού συνάγεται ότι οι κατάλογοι των υλικών των κατηγοριών 1 και 3, που προβλέπονται στα άρθρα 8 και 10 του κανονισμού 1069/2009, έχουν εξαντλητικό χαρακτήρα και πρέπει επομένως να ερμηνεύονται στενά, καθόσον, αφενός, περιλαμβάνουν αποκλειστικώς υλικά τα οποία ρητώς απαριθμούνται σε αυτές και, αφετέρου, τα εν λόγω υλικά πρέπει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, να ανταποκρίνονται προς το επίπεδο κινδύνου που συνδέεται με κάθε μία από τις κατηγορίες αυτές.

- 44 Επομένως, εμπίπτουν στην κατηγορία 3 μόνον τα υλικά που ρητώς μνημονεύονται σε αυτήν και ανταποκρίνονται προς το επίπεδο κινδύνου που συνδέεται με την εν λόγω κατηγορία.
- 45 Δεύτερον, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 54 των προτάσεών του, υπογραμμίζεται ότι το επίπεδο του κινδύνου συνιστά επίσης το κρίσιμο κριτήριο για την τελική χρήση των ζωικών υποπροϊόντων. Ο κανονισμός 1069/2009 προέβλεψε, στα άρθρα 12 έως 14, ερμηνευόμενα με γνώμονα την αιτιολογική σκέψη 38 αυτού, καταλόγους ενδεχόμενων χρήσεων και ενδεχόμενων τρόπων απορρίψεως για κάθε κατηγορία υλικών, καθώς και κανόνες ισχύοντες για κάθε μία από αυτές, προκειμένου το επίπεδο κινδύνου να περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατό, χωρίς ωστόσο να αποκλείει τη δυνατότητα οι χρήσεις και οι τρόποι απορρίψεως που προβλέπονται για μια κατηγορία υψηλού κινδύνου να επεκτείνονται και σε υλικά που εμπίπτουν σε κατηγορίες μικρότερου κινδύνου.
- 46 Εν προκειμένω, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι τα επίμαχα στην κύρια δίκη υλικά είχαν αρχικώς καταταγεί στην κατηγορία 3, σύμφωνα με το άρθρο 10, στοιχεία α' και στ', του κανονισμού 1069/2009.
- 47 Ενώ το άρθρο 10, στοιχείο α', του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι εμπίπτουν στην εν λόγω κατηγορία τα σφάγια και τα μέρη σφαγέντων ζώων που είναι κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο, αλλά δεν προορίζονται για τέτοια κατανάλωση για εμπορικούς λόγους, το άρθρο 10, στοιχείο στ', του εν λόγω κανονισμού καλύπτει τα υλικά όπως τα προϊόντα ζωικής προέλευσης, τα οποία δεν προορίζονται πλέον για κατανάλωση από τον άνθρωπο για εμπορικούς λόγους ή λόγω προβλημάτων στην παρασκευή ή ελαττωμάτων στη συσκευασία ή άλλων ελαττωμάτων τα οποία δεν δημιουργούν κινδύνους για τη δημόσια υγεία ή την υγεία των ζώων. Επομένως, το κριτήριο προσδιορισμού του αν ένα ζωικό υποπροϊόν εμπίπτει σε μία από τις εν λόγω διατάξεις έγκειται στην απαίτηση να είναι κατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση ή/και να μην ενέχει κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή την υγεία των ζώων.
- 48 Συναφώς, όσον αφορά, ειδικότερα, τον προσδιορισμό του κατά πόσον ένα τρόφιμο είναι κατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση, το άρθρο 14, παράγραφος 5, του κανονισμού 178/2002 προβλέπει ότι ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση τρόφιμο είναι εκείνο το οποίο δεν μπορεί να γίνει δεκτό για τέτοια κατανάλωση για λόγους μόλυνσης προερχόμενης είτε από ξένες ουσίες είτε από άλλον παράγοντα, ή λόγω σήψης, αλλοίωσης ή αποσύνθεσης.
- 49 Δεύτερον, πρέπει να εξεταστεί αν ελαττώματα τα οποία συνδέονται με αποσύνθεση ή αλλοίωση και με την ύπαρξη ξένων σωμάτων, όπως εκείνα που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο του διοικητικού ελέγχου της 23ης Ιανουαρίου 2018, τα οποία περιγράφονται στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, είναι ικανά να μεταβάλουν το επίπεδο του κινδύνου που ενέχουν υλικά τα οποία έχουν καταταγεί αρχικώς ως υλικά κατηγορίας 3, κατά την έννοια του άρθρου 10, στοιχεία α' και στ', του κανονισμού 1069/2009, έτσι ώστε να δικαιολογείται η ανακατάταξη των υλικών αυτών στην κατηγορία 2.
- 50 Υπογραμμίζεται εξ αρχής ότι ούτε το άρθρο 7 του κανονισμού 1069/2009 ούτε κάποια άλλη διάταξη του κανονισμού αυτού προβλέπει ρητώς την ανακατάταξη σε χαμηλότερη κατηγορία υλικών που είχαν αρχικώς καταταγεί στην κατηγορία 3. Πράγματι, καθόσον περιορίζεται στο να προβλέπει ότι η κατάταξη ενός ζωικού υποπροϊόντος απηχεί το επίπεδο του κινδύνου του οικείου υποπροϊόντος για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, το γράμμα του ως άνω άρθρου 7 δεν παρέχει τη δυνατότητα να προσδιοριστεί αν ένα υλικό μπορεί να καταταγεί εκ νέου σε άλλη κατηγορία.

- 51 Κατά συνέπεια, λαμβανομένης υπόψη της ελλείψεως χρήσιμων διευκρινίσεων στο άρθρο 10, στοιχεία α' και στ', του κανονισμού 1069/2009, για την ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως πρέπει να ληφθεί υπόψη ιδίως το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται καθώς και οι σκοποί που επιδιώκει η κανονιστική ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (πρβλ. απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2017, Vion Livestock, C-383/16, EU:C:2017:783, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 52 Όσον αφορά, πρώτον, τους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός 1069/2009, από το άρθρο 1 και τις αιτιολογικές σκέψεις 2, 5, 6 και 11 του κανονισμού αυτού προκύπτει ότι οι επιδιωκόμενοι από την κανονιστική ρύθμιση περί ζωικών υποπροϊόντων σκοποί συνίστανται στον επαρκή έλεγχο των κινδύνων για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων και στην προστασία της ασφάλειας της τροφικής αλυσίδας των ανθρώπων και των ζώων, καθώς και στη δημιουργία ενός συνεκτικού και συνολικού πλαισίου υγειονομικών κανόνων που να τελούν σε σχέση αναλογικότητας προς τους υγειονομικούς κινδύνους τους οποίους προκαλεί ο χειρισμός των ζωικών υποπροϊόντων από τους υπευθύνους των επιχειρήσεων στα διάφορα στάδια της αλυσίδας, από τη συλλογή έως τη χρήση ή την απόρριψή τους.
- 53 Επομένως, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να ελέγξει τους κινδύνους για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων καθ' όλη τη διάρκεια της εκμετάλλευσης των ζωικών υποπροϊόντων, κατά τρόπο πρόσφορο και σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας, πράγμα το οποίο συνεπάγεται ότι η κατάταξη ενός ζωικού υποπροϊόντος μπορεί να επανεκτιμάται οποτεδήποτε κατά την εκμετάλλευσή του και, επομένως, να οδηγήσει σε νέα κατάταξη του οικείου υποπροϊόντος όταν αυτό δεν ικανοποιεί πλέον τις προϋποθέσεις της αρχικής κατάταξής του.
- 54 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται, δεύτερον, από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα άρθρα 7 και 10 του κανονισμού 1069/2009.
- 55 Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, εναπόκειται σε όλους τους υπευθύνους των επιχειρήσεων να διασφαλίζουν ότι τα ζωικά υποπροϊόντα είναι σύμφωνα προς τους κανόνες του ως άνω κανονισμού «σε όλα τα στάδια της συλλογής, μεταφοράς, χειρισμού, επεξεργασίας, μετασχηματισμού, μεταποίησης, αποθήκευσης, διάθεσης στην αγορά, διανομής, χρήσης και απόρριψης» των εν λόγω ζωικών υποπροϊόντων.
- 56 Υπογραμμίζεται, επιπλέον, ότι ο κανονισμός 1069/2009, κατά την αιτιολογική σκέψη 36 αυτού, προβλέπει την πρωταρχική ευθύνη των υπευθύνων των επιχειρήσεων να μεριμνούν ώστε να τηρούνται οι απαιτήσεις του κανονισμού για την προστασία της δημόσιας υγείας και της υγείας των ζώων. Συναφώς, οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων υποχρεούνται να τηρούν τις απαιτήσεις του κανονισμού που ισχύουν για τις δραστηριότητές τους όταν επεξεργάζονται ζωικά υποπροϊόντα. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 28 του κανονισμού 1069/2009 υποχρεώνει τους υπευθύνους των επιχειρήσεων να μεριμνούν, μέσω ενός συστήματος εσωτερικών ελέγχων, ώστε κανένα ζωικό υποπροϊόν μη σύμφωνο προς τον κανονισμό αυτόν ή για το οποίο υπάρχουν σχετικές υπόνοιες να μην εγκαταλείπει την οικεία εγκατάσταση ή μονάδα παρά μόνον αν προορίζεται προς απόρριψη.
- 57 Ομοίως, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1069/2009, τα κράτη μέλη δημιουργούν ένα σύστημα επισήμων ελέγχων στο πλαίσιο των οποίων ελέγχουν και εξακριβώνουν ότι οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων τηρούν τις επιταγές του εν λόγω κανονισμού σε όλη την αλυσίδα των πράξεων που αφορούν ζωικά υποπροϊόντα. Η διάταξη αυτή επιβεβαιώνει επίσης ότι οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων οφείλουν να εξακριβώνουν σε κάθε στάδιο της αλυσίδας αυτής αν τα ζωικά υποπροϊόντα όντως εξακολουθούν να εμπίπτουν στην κατηγορία στην οποία είχαν αρχικώς καταταγεί.

- 58 Επομένως, από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 10, στοιχεία α' και στ', του κανονισμού 1069/2009 και από τους σκοπούς που επιδιώκει η κανονιστική ρύθμιση της οποίας οι διατάξεις αποτελούν μέρος προκύπτει ότι η αρχική κατάταξη των υλικών σε δεδομένη κατηγορία πρέπει να ελέγχεται και να επαληθεύεται καθ' όλη τη διάρκεια της αλυσίδας των σχετικών πράξεων, οπότε, αν τα εν λόγω υλικά δεν ανταποκρίνονται πλέον προς το επίπεδο κινδύνου που συνδεόταν αρχικώς με την εν λόγω κατάταξη, πρέπει να πραγματοποιείται νέα κατάταξη που να εγγυάται την ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας των ανθρώπων και των ζώων. Επομένως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 80 των προτάσεών του, η κατάταξη σε μια κατηγορία δεν είναι μόνιμη, αλλά εξαρτάται από τη διατήρηση του επιπέδου του κινδύνου που συνδέεται με αυτήν.
- 59 Κατά συνέπεια, η μεταβολή υλικών όπως τα επίμαχα στην κύρια δίκη, που είχαν καταταγεί αρχικώς στην κατηγορία 3 σύμφωνα με το άρθρο 10, στοιχεία α' και στ', του κανονισμού 1069/2009, λόγω αποσύνθεσης ή αλλοίωσης ή εξαιτίας ξένων σωμάτων, έτσι ώστε τα υλικά αυτά να μην είναι πλέον κατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση ή/και να μην είναι απαλλαγμένα κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία και την υγεία των ζώων, πρέπει να οδηγήσει κατ' ανάγκη σε νέα κατάταξή τους σε χαμηλότερη κατηγορία.
- 60 Πράγματι, όπως επισήμαναν τόσο το αιτούν δικαστήριο όσο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η αποσύνθεση ή η αλλοίωση υλικών κατηγορίας 3 δημιουργεί τοξίνες οι οποίες τα καθιστούν, καταρχήν, ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο και δημιουργούν επίσης κίνδυνο για την υγεία των ανθρώπων και των ζώων.
- 61 Κατά συνέπεια, τα ζωικά υποπροϊόντα που είχαν αρχικώς καταταγεί στην κατηγορία 3, όπως τα επίμαχα στην κύρια δίκη, τα οποία έχουν επίπεδο κινδύνου υψηλότερο από το επιτρεπόμενο για να καταταγούν στην εν λόγω κατηγορία, δεν μπορούν πλέον να υπάγονται στην κατηγορία αυτή.
- 62 Επομένως, όπως σημειώθηκε στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 9, στοιχείο η', του κανονισμού 1069/2009, στην κατηγορία 2 εμπίπτουν τα ζωικά υποπροϊόντα πλην των υλικών κατηγορίας 1 ή 3. Επομένως, η τελευταία αυτή διάταξη θα πρέπει να έχει εφαρμογή σε ζωικά υποπροϊόντα τα οποία λόγω αποσύνθεσης ή αλλοίωσης ενέχουν επίπεδο κινδύνου υπερβολικά υψηλό για να ικανοποιούν τις απαιτήσεις των υλικών της κατηγορίας 3.
- 63 Όσον αφορά την ύπαρξη ξένων σωμάτων όπως τα κομμάτια γύψου ή τα πριονίδια στα επίμαχα στην κύρια δίκη υλικά, πρώτον, από τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και στην ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι, λαμβανομένης υπόψη της φύσεώς τους, τα υλικά αυτά δεν θεωρούνται επικίνδυνα απόβλητα κατά την έννοια του κανονισμού 1013/2006. Επομένως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 43 των προτάσεών του, ο κανονισμός 1069/2009 έχει καταρχήν εφαρμογή σε ένα τέτοιο μείγμα (πρβλ. απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2020, P. F. Kamstra Recycling κ.λπ., C-21/19 έως C-23/19, EU:C:2020:636, σκέψη 55).
- 64 Δεύτερον, σημειώνεται ότι το κεφάλαιο I, τμήμα 4, σημείο 3, του παραρτήματος IV του κανονισμού 142/2011 επιβάλλει στις μονάδες μεταποίησης υλικών της κατηγορίας 3 να διαθέτουν εγκατάσταση για τον έλεγχο της παρουσίας ξένων σωμάτων, όπως υλικών συσκευασίας και μεταλλικών τεμαχίων. Ως εκ τούτου, όπως επισήμαναν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 45 των προτάσεών του, καθώς και η Επιτροπή και η περιφέρεια του Greiz, στη διάταξη αυτή εμπίπτουν μόνον τα ξένα σώματα τα οποία έχουν αναμειχθεί με υλικά της

κατηγορίας 3 και τα οποία μπορούν να αφαιρεθούν εύκολα, με κάθε ασφάλεια και τηρουμένων των απαιτήσεων όσον αφορά το επίπεδο του κινδύνου που προβλέπονται για την εν λόγω κατηγορία από τον κανονισμό 1069/2009.

- 65 Ξένα σώματα, όμως, όπως τα κομμάτια γύψου ή τα πριονίδια, ακόμη και αν υποτεθεί ότι μπορούν να εντοπιστούν, μπορούν να συνδεθούν τόσο στενά με το ζωικό υποπροϊόν έτσι ώστε η αφαίρεση των ξένων αυτών σωμάτων να είναι, αν όχι αδύνατη, τουλάχιστον δυσχερής, οπότε δεν μπορούν να θεωρούνται ως ξένα σώματα που εμπίπτουν στο κεφάλαιο I, τμήμα 4, σημείο 3, του παραρτήματος IV του κανονισμού 142/2011.
- 66 Συναφώς, σημειώνεται ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 74 των προτάσεών του, το μείγμα των ζωικών υποπροϊόντων με ξένα σώματα όπως τα κομμάτια γύψου ή τα πριονίδια έχει τα ίδια χαρακτηριστικά και, ιδίως, το ίδιο επίπεδο κινδύνου με τα υλικά κατηγορίας 2 περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 9, στοιχείο δ', του κανονισμού 1069/2009 που καλύπτει τα «προϊόντα ζωικής προέλευσης τα οποία έχουν κριθεί ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο λόγω της παρουσίας ξένων σωμάτων στα προϊόντα αυτά». Επομένως, μείγμα όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη πρέπει να καταταγεί στην κατηγορία 2 είτε δυνάμει του ως άνω άρθρου 9, στοιχείο δ', προκειμένου περί προϊόντων ζωικής προέλευσης, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, είτε δυνάμει του άρθρου 9, στοιχείο η', του εν λόγω κανονισμού, προκειμένου περί άλλων ζωικών υποπροϊόντων.
- 67 Τέλος, η επιχειρηματολογία κατά την οποία θα μπορούσε να συναχθεί από το άρθρο 14, στοιχείο δ', του κανονισμού 1069/2009 ότι η αποσύνθεση ή η αλλοίωση επηρεάζουν όχι την κατάταξη αλλά τη χρήση των υλικών της κατηγορίας 3 δεν μπορεί να γίνει δεκτή, καθόσον η ερμηνεία αυτή είναι αντίθετη τόσο προς τον σκοπό όσο και προς τη δομή του κανονισμού 1069/2009.
- 68 Πράγματι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, τα άρθρα 12 έως 14 του κανονισμού 1069/2009 απαριθμούν τις ενδεχόμενες χρήσεις και τους ενδεχόμενους τρόπους απορρίψεως των υλικών των κατηγοριών 1 έως 3, για τις οποίες γίνεται αντιστοίχως λόγος στα άρθρα 8 έως 10 του κανονισμού αυτού, σε αντιστοιχία πάντοτε με το επίπεδο κινδύνου που παρουσιάζουν οι διάφορες κατηγορίες. Κατά συνέπεια, το άρθρο 14 του εν λόγω κανονισμού δεν προβλέπει απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται για την κατάταξη των υλικών σε κατηγορίες, οι οποίες ορίζονται αποκλειστικά στα άρθρα 8 έως 10 του ίδιου κανονισμού, και, επομένως, δεν θίγει την εγγενή λογική της κατατάξεως που καθιέρωσε ο νομοθέτης της Ένωσης με τα εν λόγω άρθρα.
- 69 Στο ίδιο πλαίσιο, η επιχειρηματολογία της Toropei κατά την οποία η αρχική κατάταξη των υλικών στην κατηγορία 3 μπορεί να διατηρηθεί, παρά την αποσύνθεση ή την αλλοίωσή τους ή παρά την ανάμειξη με ξένα σώματα, εφόσον τα υλικά αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν όχι προκειμένου να μεταποιηθούν σε ζωοτροφή, αλλά για άλλους σκοπούς, όπως η αποτέφρωση ή η μεταποίησή τους σε βιοαέριο, δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Η μεταβολή του αρχικού προορισμού των υλικών αυτών δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη διατήρησή τους στην κατηγορία 3 λαμβανομένου υπόψη του υψηλού επιπέδου κινδύνου που ενέχουν για την υγεία των ανθρώπων και των ζώων.
- 70 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στα τρία προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, το άρθρο 9, στοιχείο η', και το άρθρο 10, στοιχεία α' και στ', του κανονισμού 1069/2009, ερμηνευόμενα με γνώμονα το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού, έχουν την έννοια ότι ζωικά υποπροϊόντα που είχαν αρχικώς καταταγεί ως υλικά της κατηγορίας 3, σύμφωνα με το άρθρο 10, στοιχεία α' και στ', και έχουν μεταβληθεί λόγω αποσύνθεσης ή αλλοίωσης ή έχουν αναμειχθεί με ξένα σώματα, όπως κομμάτια

γύψου ή πριονίδια, οπότε δεν είναι πλέον κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο και/ή δεν είναι απαλλαγμένα από κάθε κίνδυνο για τη δημόσια υγεία ή την υγεία των ζώων, δεν ανταποκρίνονται πλέον στο επίπεδο κινδύνου που αντιστοιχεί στην κατάταξη αυτή και, ως εκ τούτου, πρέπει να ανακαταταγούν σε χαμηλότερη κατηγορία.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 71 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 7, παράγραφος 1, το άρθρο 9, στοιχείο η', και το άρθρο 10, στοιχεία α' και στ', του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1774/2002 (κανονισμός για τα ζωικά υποπροϊόντα), ερμηνευόμενα με γνώμονα το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού, έχουν την έννοια ότι ζωικά υποπροϊόντα που είχαν αρχικώς καταταγεί ως υλικά της κατηγορίας 3, σύμφωνα με το άρθρο 10, στοιχεία α' και στ', και έχουν μεταβληθεί λόγω αποσύνθεσης ή αλλοίωσης ή έχουν αναμειχθεί με ξένα σώματα, όπως κομμάτια γύψου ή πριονίδια, οπότε δεν είναι πλέον κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο και/ή δεν είναι απαλλαγμένα από κάθε κίνδυνο για τη δημόσια υγεία ή την υγεία των ζώων, δεν ανταποκρίνονται πλέον στο επίπεδο κινδύνου που αντιστοιχεί στην κατάταξη αυτή και, ως εκ τούτου, πρέπει να ανακαταταγούν σε χαμηλότερη κατηγορία.

(υπογραφές)